

Στην Αγίας Φυλάξεως στέκει πνιγμένο ανάμεσα σε θεώρατα κτίρια ένα σεμνό, χαμηλό, σπίτι, απομεινάρι των παλιών καιρών, πρώτου καταβροχθιστεί η Λεμεσός από τις πολυκατοικίες και το μπετόν. Μπαίνοντας σ' αυτό το σπίτι αριστερά βρίσκεται το γραφείο, ένα γραφείο πνιγμένο σε στίβες ~~από~~ βιβλία, ίσα με πάνω στο ταβάνι, φάιλες, χαρτί, εφημερίδες. Ο ένοικος του σπιτιού δεν είναι απλώς ένας βιβλιοφάγος, ένας πολυγράφος συγγραφέας, αλλά κι' ένας εργάτης του πνεύματος, που έχει ένα ιδιαίτερο πάθος να συγκεντρώνει, να ταξινομεί, να αποθημεύει τα πάντα, που έχουν κάποια σχέση με τα ενδιαφέροντα του.

Στα φάιλες υπάρχουν επιστολές με ημερομηνίες, που πάνε πίσω στην δεκαετία του 20, υπάρχουν αποκόμματα εφημερίδων, φωτοτυπίες άρθρων, υπάρχουν όλα όσα χρειάζεται ένας μελετητής, που θέλει να βυθιστεί μέσα στην πραγματική ιστορία αυτού του τόπου, των χρόνων κυρίως όταν έπαιρναν οι νέες σοσιαλιστικές ιδέες σάρμα και οστά και έσμιγαν με το νεαρό και μαχητικό εργατικό κίνημα. Πάνω απ' όλα όμως βρθσιεται η ζωντανή ιστορία εκείνων των ανήσυχων χρόνων, ο Γιάννης Παπαγγέλου-Λέφκης, ο βετεράνος Κομμουνιστής και διανοούμενος, συγγραφέας, ~~που τιμούμε σήμερα και~~ που πρέπει από την αρχή να πούμε πως όλη του την ζωή - είναι σήμερα 84 χρόνων - την πέρασε σε μια ηθελημένη απόσταση από τον πολύ κόσμο, τους πολλούς ανθρώπους, ακόμα και στα χρόνια εκείνα, που προηγήθηκαν της ίδρυσης του ΚΚΚ όταν προετοιμάζονταν το έδαφος πολιτικά, ιδεολογικά, οργανωτικά για να βγει το Κόμμα της εργατικής τάξης δυναμικά στο προσκήνιο κι' ο Γ.Π.Α. βρθσιονταν στο κέντρο αυτών των ζυμώσεων και τότε ακόμα ο τιμώμενος δρούσε στο παρασκήνιο. Ήταν και η δουλειά του τέτοια που χρειάζονταν και μέτρα προφύλαξης ήταν όμως ίσως και ο χαρακτήρας που κρατήσε τον Γ.Π.Α. σε μια σχετική απομόνωση τόσα χρόνια.

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή. Ο Γ.Π.Α. γεννήθηκε στις 13 του Οκτώβρη του 1899 στην Λάρνακα από πατέρα μάστορα, τεχνίτη-σκαρπάρη, πούχε χρεωκοπήσει και κατάληξε νυχτοφύλακας κι' εργάτης σε μικροφάμπρικα.

Ο παππούς, ο Αντώνης, που πέθανε σε ^{παλιά} γεράματα είχε πάει στην Ελλάδα το 1821, πήρε μέρος στην Επανάσταση κι' ανακηρύχθηκε μάλιστα δημότης του Ναύπλιου. Είχε άλλα έξη αδέρφια ο Γιάννης, που τέλειωσε μέσα από χίλιες στερήσεις το κοινοτικό σχολείο της Μητρόπολης και πιο ύστερα το Εμπορικό Λύκειο.

Από τα εφηβικά ακόμα χρόνια ο Γιάννης παρουσιάζει μια παθολογική αγάπη για το βιβλίο, για τις γνώσεις. Από τα 13 του χρόνια αρχίζει να γράφει ποιήματα. Σ' ένα από τα ποιήματα εκείνων των μαθητικών χρόνων έλεγε: "Η γνώση μας κυβερνάει τον κόσμο" κι' αλλού: "Αστήρευτη

της γνώσης βρυσομάννα το βιβλίο στου λαού την γλώσσα".

Το καλλιτεχνικό ταλέντο δεν αργούν να το επισημάνουν και οι καθηγητές. Ο τότε Λυκειάρχης Νίκος Σαρρής υπογράμμισε απ'αφορμή έκθεση του Γιάννη, την δύναμη του ύφους του, την διαύγεια του. Στα 17 του τελειώνει με άριστα το Λύκειο τ'ονειρο όμως για υποτροφία και σπουδές δεν υλοποιείται.

Δεν τα βάζει ~~δίπλα~~ κάτω. Με το πάθος της νιάτης αλλά και με κείνο το ιδιαίτερο νεύρο πούχει ο νέος όταν τον κυριεύουν τα ιδανικά προσπαθεί ν'ανέλξει κάποιους δρόμους. Στα 18 του εκδίδει την φιλολογική εφημερίδα "Μούσα", πούταν μια πρόκληση προς το αποστεωμένο πνευματικό κατεστημένο. Γι'αυτό και χτυπήθηκε άγρια και συκοφαντήθηκε. Η εφημερίδα, πρόβαλλε την ανάγκη να ζυπνήσει οτόπος, να δοθεί στον λαό εκλεκτή πνευματική τροφή.

Εδώ για πρώτη φορά χρησιμοποιεί ο νεαρός λογοτέχνης το ψευδώνυμο Λέφκης και μάλιστα με φ υπογραμμίζοντας έτσι τον προχωρημένο του ριζοσπαστισμό ~~σου~~ στα χρόνια εκείνα γύρω από το γλωσσικό ζήτημα, που πρέπει να το πούμε συνιστούσε κοινωνικό πρόβλημα πρώτου μεγέθους. Η αντίδραση πέρα απ'όλα τ'άλλα ταμπουρωνόταν και πίσω από την καθαρεύουσα, αυτή την πλαστή γλώσσα, πούβαζε φραγμούς στην μόρφωση του λαού.

Πολύ σύντομα, ύστερα από τέσσερεις εκδόσεις, θα κλείσει η "Μούσα" κι'ο Γιάννης Λέφκης θα μετοικήσει στην Λεμεσό, όπου βρήκε δουλειά σε γραφείο που πρακτόρευε πλοία. Αυτή η δουλειά με τα πλοία, η επαφή με τους ναυτικούς, θα μπάζει τον φιφασμένο για γνώσεις Γιάννη Λέφκη στον κύκλο των κοινωνικών θεμάτων. Ένα από τα πλοία πούδεναν την Κύπρο με τον έξω κόσμο ήταν και το Γαλλικό "Μεσσατζερί" απ'όπου ο Γ.Λ. έπαιρνε την "Ουμανιτέ" όργανο του ΚΚΓ. ΚΚΓ

Ήταν οι κοσμοϊστορικές μέρες της Μεγάλης Οκτωβριανής Σοσιαλιστικής Επανάστασης, ~~και~~ ^{όσο} απομακρυσμένο από τον έξω κόσμο και νάταν το νησί μας - και λόγω του πολέμου - δεν μπορούσε παρά να φτάσει σαν μήνυμα και σε μας.

Στην Λεμεσό υπήρχαν ήδη σπέρματα των σοσιαλιστικών ιδεών. Με μια τέτοια ομάδα στην οποία βρίσκονταν ο Γιάγκος Ηλιάδης, φοιτητής τότε στην Αθήνα και ο Πάνος Φασουλιώτης έσμιξε ο Γιάννης Λέφκης. Μετάφραζαν κείμενα από την "Ουμανιτέ", κυκλοφορούσαν κάπου κάπου φυλλάδια.

Σε λίγο οι μονάδες ^{αυτές} των ζυπνίων διανοουμένων, που κινούνταν ακόμη σιρόπια κι'ασυντόνιστα θάνιωθαν την ανάγκη πιο οργανωμένης

δράσης. Παράλληλα είχαν αρχίσει να φυτρώνουν εργατικά σωματεία, Οι συνθήκες ζωής και δουλειάς των εργαζομένων ήταν περισσότερο από άθλιες. Οι έμποροι ~~από την άλλη~~ και οι τοιογλύφοι οργίαζαν στην πλάτη του λαού. Και πάνω απ' όλα η στυγνή βρετανική αποικιοκρατία. Φυλακή τότε η Κύπρος. Ήταν οι καταστάσεις λοιπόν ώριμες για το πάντρεμα των σοσιαλιστικών ιδεών με το αυθόρμητο εργατικό κίνημα, που δημιουργούνταν σαν αντίδραση στην ανέλεστη εμεμετάλλευση και στην αποστεωμένη εθνικοφροσύνη.

Ο Γιάννης Λεφκής θυμάται ότι γύρω στο 1921 εντάχθηκε σ' ένα μυστικό κομμουνιστικό πυρήνα. Και δεν ήταν ο μόνος, που λειτουργούσε. Σύμφωνα με στοιχεία του βετεράνου Κομμουνιστή Λεωνίδα Στρίγγου το 1922 υπήρχε στην Λεμεσό ένα κομμουνιστικό πυρήνα από επτά πρόσωπα, που διέθετε μάλιστα και γραμματέα και γραφείο. Γραμματέας αυτού του πυρήνα ήταν ο Δημήτρης Χρυστοστομίδης, που το 1924 πήγε στην Αθήνα, δούλεψε στο ΚΚΕ κι' απ' εκεί εξορίστηκε στην Σοβιετική Ένωση. Τον ίδιο δρόμο θ' ακολουθούσαν και οι Λεωνίδας Στρίγγος και Χριστόδουλος Χριστοδουλίδης, αδερφός του Κώστα Σκελέα, πρώτου γραμματέα του ΚΚΚ μετά το ιδρυτικό συνέδριο.

Ο Γιάννης Λεφκής γνωρίζει αυτή την περίοδο του Μαρξισμού μέσω του "Κεφαλαίου" και μιας σειράς άλλων βιβλίων όπως ήταν το "Αλφάβητο του Κομμουνισμού", κι' η δράση του ^{γίνεται} πιο έντονη στον δημοσιογραφικό, δημοσιολογικό τομέα. Στο μεταξύ ο Πάνος Φασουλιώτης προχωρά το 1922 στην δημιουργία του Εργατικού Κόμματος, που ξεπηδά μέσα από την Συντεχνία Χτιστών της οποίας ήταν πρόεδρος. Στις 19 του Δεκέμβρη 1922 κυκλοφορεί το πρώτο φύλλο της πρώτης σοσιαλιστικής εφημερίδας της Κύπρου, του "Πυρός". Εδώ στον "Πυρό" ήταν σημαντική η δράση του Γιάννη Λεφκή.

Η εφημερίδα αυτή όπως και το Εργατικό Κόμμα θα περνούσαν σ' ένα σύντομο σχετικά χρονικό διάστημα μέσα από μεταμορφώσεις και μετατοπίσεις. Σε λίγους μήνες, τον Ιούλη του 23, η εφημερίδα άρχισε να παρουσιάζεται σαν όργανο του Εργατοαγροτικού Κόμματος και σε παρένθεση "Κομμουνιστικού". Την 21ην του Γενάρη του 1924 αφαιρέθηκε το Εργατοαγροτικό και παρέμεινε του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Οι μετατοπίσεις αυτές αντανακλούσαν τις ζυμώσεις και ~~τις ζυμώσεις~~ μέσα στο κόμμα όπου είχαν παραταχθεί από την μια στοιχία μ' επικεφαλής τον Πάνο Φασουλιώτη, που ήθελαν το Κόμμα να πάρει την πορεία του Εργατικού Κόμματος Αγγλίας, να συνδεθεί μάλιστα μαζί του κι' από την άλλη στοιχία που ήθελαν το Κόμμα Κομμουνιστικό. Απ' αυτή την σύγκρουση ^{νικηθεί} βγήκε η δεύτερη ομάδα κι' ο Πάνος Φασουλιώτης ύστερα ~~από~~ από μια δήλωση μετανοίας, που έκανε ύστερα από ένα λιβελλο διαγράφηκε από το Κόμμα. Ο Γιάννης Λεφκής διαδραμάτισε την περίοδο αυτή της εσωκομματικής σύγκρουσης, πόταν χυρίως

ιδεολογικού, πολιτικού χαρακτήρα κι' αφορούσε το πρόσωπο και το ιδεολογικό-πολιτικό υπόβαθρο του Κόμματος σημαντική δράση με την αρθρογραφία του.

Δεν είναι φυσικά πρόθεση ^{του Λόραυ αδίου} της ομιλίας αυτής να κάνει εμπειριστατωμένη αναδρομή στα ιστορικά γεγονότα των χρόνων εκείνων, στο πως απέκτησε ^{δηλαδή} εργατική τάξη της Κύπρου την πολιτική της πρωτοπορεία. Ο στόχος είναι πιο εντοπισμένος. Να κάνουμε μια αδρή σκιαγράφηση της πολύπτυχης προσφοράς του Γιάννη Παπαγγέλου-Λέφνη στα πρώτα εκείνα βήματα ~~εκείνα βήματα~~ του ΚΚΚ αλλά και γενικότερα.

Το 1923 με πρωτοβουλία του Γιάννη Λέφνη και του Αιμίλιου Χουρμούζιου καθιερώνεται τακτική, βδομαδιακή φιλολογική σελίδα στην λεμεσιανή "Σάλπιγγα". Ήταν μια τολμηρή ενέργεια, που πήγαινε οπωσδήποτε, πιο πέρα από την "Μούσα" της Λάρνακας και προετοίμαζε το έδαφος για το επόμενο, αποφασιστικό βήμα στον πνευματικό χώρο, το περιοδικό "Αβγή", ~~το~~ πρώτο λογοτεχνικό περιοδικό της Κύπρου, που η έκδοση του υπήρξε αναμφισβήτητα σταθμός. Πρωτεργάτης και πάλι κι' εμπνευστής του περιοδικού αυτού, που έζησε ένα χρόνο, από τον Απρίλη του 24 μέχρι τον Απρίλη του 25, πραγματοποιώντας λαμπρές εκδόσεις, ήταν και πάλι ο Γιάννης Λέφνης μαζί με τον Αιμίλιο Χουρμούζιο. Στα σημειώματα που εγκαινιάζαν την έκδοση και που γράφτηκαν από τον Γιάννη Λέφνη τονιζόνταν, ότι "την φωτιά του ενθουσιασμού δεν μπορούσε να την σβύσει το στενοκέφαλο πείσμα και η τυφλή άρνηση."

Γύρω από την "Αβγή" είχε συγκεντρωθεί, ότι πιο προοδευτικό και άξιο στον χώρο της λογοτεχνίας. Εδώ, πέρα από τα προοδευτικά λογοτεχνικά κείμενα υπήρχε πολύ αξιόλογη κριτική, που ασκούνταν σε αρκετές περιπτώσεις από μαρξιστικές θέσεις. Για πρώτη φορά προβάλλουν ~~υπ~~ταν στον κυπριακό, πνευματικό χώρο αντιλήψεις γύρω από τα θέματα της καλλιτεχνικής δημιουργίας, που βρίσκονταν σε διαμετρική αντίθεση με τις καθιερωμένες, ιδεαλιστικές δοξασίες. Κι' αυτό εμπνεύριζε τους αγούς της εθνικοφροσύνης, που κτύπησαν την "Αβγή". Κι' όταν ένας από τους συνεργάτες της ο Χρ. Χριστοδουλίδης αποτόλμησε ν' αποκαλύψει σ' ένα του κριτικό σημείωμα, ότι ήταν Κομμουνιστής ρίχτηκαν απάνω του με τις υστερινές κραυγές, ότι "ο Κομμουνισμός δεν έχει σχέση με την Τέχνη".

Η μάχη όμως δόθηκε και τίποτα δεν μπορούσε ν' αναχαιτίσει τις καινούριες ιδέες. Μέσα στο 1924 το Κόμμα άδρωσε ακόμη περισσότερο. Και μιλάμε πάντα για την Λεμεσό. Η συμβολή του γιατρού Νίκου Γιαβόπουλου, πούχε έρθει από την Αθήνα, υπήρξε σημαντική. Οι κομμουνιστές ρίχνοντας το βάρος τους στο μάζικο, συνδικαλιστικό κίνημα κατόρθώνουν στα τέλη του 1924 να τοποθετήσουν τα διάφορα σωματεία

πάνω σ' ενιαία βάση, μ' ενιαία καταστατικό. Υπάρχουν τώρα και λειψουργοί το Σωματείο Κτιστών, το Σωματείο Εργατών Κουρείων, το Σωματείο ^{Αεργατών} ~~Εργατών~~, που αποκαλούνταν "βαρύ πυροβολικό", τα Σωματεία Μαραγκών, Ραπτεργατών κι' ολ' αυτά, ~~τώρα~~ με απόφαση τους, στεγάζονταν σ' ενιαίο χώρο, στο Εργατικό Κέντρο Λεμεσού.

Την 1η του Γεννάρη του 1925 εκδίδεται ο "Νέος Άνθρωπος" όργανο του ΚΚΚ με υπεύθυνο τον αξέχαστο Χαράλαμπο Σολωμονίδη. Ο ρόλος του Γιάννη Λέφκη στην συγγραφή της εφημερίδας ήταν αυσιαστική. Εξακολουθούσε όμως να εργάζεται στο παρασκήνιο, διατηρώντας επαφή μόνο μέσω του Νίκου Γιαβόπουλου, πούταν και γραμματέας του Εργατικού Κέντρου.

Άμεση, οργανική σύνδεση με το Κόμμα απόκτησε ο Γιάννης Λέφκης αμέσως μετά την εξορία του Νίκου Γιαβόπουλου στις 5 Ιουλίου 1925. Θυμάται, ήταν Κυριακή, κι' είχε γεμίσει η προκυμαία με κόσμο που πήγε ν' αποχαιρετίσει τον Γιαβόπουλο. Κι' είχε μείνει όλος εκείνος ο κόσμος στην προκυμαία μέχρι που χάθηκε το πλοίο, που τον έπερνε, στον ορίζοντα. Γύρισε στην μικρή του κάμαρα ο Γιάννης Λέφκης συκλονισμένος κι' αποφασισμένος ν' αφοσιωθεί με μεγαλύτερο σθένος στην υπόθεση του Κόμματος, που νόμιζαν οι αποικιοκράτες πως είχαν αποκεφαλίσει. Κάθησε κι' έγραφε δυό άρθρα και τ' άστειλε στον Σκελέα. Την ίδια νύχτα πήρε ένα σημείωμα από τον Σκελέα που τον καλούσε να πάει στο σπίτι του. Πήγε και συνάντησε εκεί ^{τέσσερις} ~~πέντε~~ συντρόφους. Τον ^{Πάει εκ Κηφισίας,} τον Χαρ. Σολωμονίδη, τον Χρήστο Σαββίδη, τον Γεώργιο Σολιάτη.

Ήταν η πρώτη επίσημη, ανοιχτή επαφή του Γιάννη Λέφκη με την ηγεσία του Κόμματος. Του μίλησαν για τα μεγάλα προβλήματα, που αντιμετώπιζε το Κόμμα με την απέλαση του Γιαβόπουλου και του ζήτησαν να ενεργοποιηθεί και να προσληφθεί στην ΚΕ. Τούδωσαν και το ψευδώνυμο Νέαρχος.

Στο επόμενο φύλλο του "Νέου Ανθρώπου" ^{δημοσιεύθηκε κείμενο} του Γιάννη Λέφκη με τον τίτλο, "να το ξέρουνε"; όπου τονίζονταν, ότι αν νομίζουμε πως με την εξορία του Γιαβόπουλου θα διαλυονταν το ~~Κόμμα~~, "το νόμισμα τους βγήκε κάλπικο". "Άς το ξέρουνε πως οι φανατικοί από μας γίνανε πιο φανατικοί ακόμα κι' όσοι ταλαντεύονταν ήρθανε οριστικά με το μέρος μας!". Και συνέχιζε: "Οι αγώνες χρειάζονται θυσίες κι' έχουνε θύματα. Κι' ο αγώνας ο δικός μας είχε το πρώτο του θύμα. Δεν μας ενδιαφέρει πόσα θ' ακολουθήσουνε. Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι το ξύπνημα του εργάτη κι' η λύτρωση του από τα χέρια των αφεντάδων και των εκμεταλλευτών".

Σύντομα, τον Απρίλη του 1926, ο Γιάννης Λέφκης θ' αναλάβει μια υπεύθυνη αποστολή. Θα πάει με απόφαση του Κόμματος στην Αθήνα για

ναρθεί σ'επαφή με το ΚΚΕ και να ζητήσει βοήθεια για την συγκρότηση ενός Παγκύπριου Συνεδρίου του ΚΚΚ, που ως τότε λειτουργούσε με σιδε-
πιες ομάδες, χωρίς καταστατικό, κι' εκλεγμένο σώμα και για την απόκτηση
τυπογραφείου για την εφημερίδα του. Στην Αθήνα θα συναντήσει με
τον Χαράλαμπο Βατυλιώτη, γνωστό σαν Βάτη, Κύπριο στην καταγωγή, που
δούλευε στο Βαλκανικό τμήμα της Κομμουνιστικής Διεθνούς, που σε συ-
νέχεια θα κατέβαινε στην Κύπρο για το Συνέδριο, το Ιδρυτικό Συνέ-
δριο του ΚΚΚ, που θα γινόταν στις 14, 15 και 16 Αυγούστου στο ι-
στορικό πια εκείνο σπίτι στην Βασ. Μακεδόνος αρ.13.

Πρέπει να τονιστεί εδώ, ότι ο ρόλος του Γιάννη Λέφκηστην προ-
ετοιμασία του προκαταρκτικού υλικού, που θα κατατίθονταν στο Συ-
νέδριο και θα μετατρέπονταν σε συνεδριακή απόφαση ^{ήταν ουσιαστικός}. Έτσι όταν ήρ-
θε ο Βάτης στην Κύπρο τον Ιούλιο βρήκε τις προετοιμασίες για το
Συνέδριο σ'αριετό προχωρημένο στάδιο. Και δεν ήταν λίγα τα κείμενα
εκείνα: Απαριθμώ: Μανιφέστο προς τους εργάτες και χωρικούς της Κύ-
πρου, θέσεις για την οικονομική και πολιτική κατάσταση, θέσεις πά-
νω στο αγροτικό, Εισήγηση πάνω στην οικονομική και πολιτική κατά-
σταση, Εισήγηση πάνω στο Εκκλησιαστικό, Εισήγηση πάνω στο Επαγγελ-
ματικό, απόφαση πάνω στην δράση της ΚΕ, απόφαση για το οργανωτικό,
απόφαση για την οργάνωση των γυναικών, Καταστατικό του ΚΚΚ κτλ.κτλ.

Συνολικά 19 έγγραφα, που τα κατάθεσαν στο Συνέδριο τα μέλη της
ΚΕ εναλλάξ. Μαζί ~~φυσικά~~ κι' ο Γιάννης Λέφκης, που όπως τονίζει στις
"Ρίζες" του εκείνο, που τον συγκίνησε περισσότερο στην συνάθροιση
εκείνη των 22 συνέδρων ήταν η παρουσία της νεαρής καπελλίτρας, της
Κατίνας Τουμάζου, αργότερα Ιακώβου ~~σ'αυτό~~ κι' η παρουσία του Κοιλα-
νιώτη, του αμιαντωρύχου Κιούπη, πουχε κατέβει πεζός από τον Αμίαντο
με μια χαρουπόβεργα για στήριγμα.

Οι αποφάσεις του Συνεδρίου εκείνου, που πιστώνουν όλους εκεί-
νους, που τις συνέλαβαν, τις επεξεργάστηκαν ^{και} τις ενέκριναν, τοπο-
θετώντας τις στο θησαυροφυλάκιο του Κόμματος της Κυπριακής Εργα-
τικής τάξης έθεταν σαν στόχο την δημιουργία ενός ενιαίου, αντιϊμπε-
ριαλιστικού μετώπου, που εκτός από την ικανοποίηση των άμεσων οι-
κονομικών αιτημάτων του λαού, θα επεδίωκε την ανεξαρτησία της Κύ-
πρου μέχρι της πλήρους αυτοδιοίκησης και αυτοδιάθεσης.

Τόνιζαν οι αποφάσεις, ότι το κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα
της πολιτικής κατάστασης ήταν η χρεωκοπία του ενωτικού κινήματος,
που οφείλονταν πρώτο στην ανικανότητα των αρχηγών του να μπουν
επικεφαλής του αγροτικού κινήματος, δεύτερο στην αντίδραση του
τουρκικού πληθυσμού για λόγους αντίδρασης προς το ενωτικό κίνημα
και τρίτο στην αδυναμία της Ελληνικής αστικής τάξης να ανακινήσει
διεθνώς το κυπριακό μια και βρισκόταν σε τέλεια εξάρτηση από το

βρετανικό ιμπεριαλισμό.

“ Το Κυνέδριο, έγραφε τότε ο “Νέος Άνθρωπος”, άναφε το πρώτο φως κι’ έριξε τον πρώτο σπόρο”.

“ Το Κυνέδριο εκλέγει τον Κ. Σιελέα Γ. Γ. του Κόμματος. Ο Βάτης φεύγει λίγο μετά για την Μόσχα για να ξαναγυρίσει τον Δεκέμβρη του 1930 και να εξοριστεί 10 μήνες πιο ύστερα ^{μην} με τον Σιελέα, μετά τα Οκτωβριανά. Ο Γιάννης Λέφκης ^{θα διώξει} ~~θα απολυθεί~~ στο τέλος του 26 από την δουλειά του και θ’ απευθυνθεί στην Κ. Ε. με την σκέψη να πάει στην Αθήνα κι’ απ’ εκεί στην Μόσχα για σπουδές. Το Κόμμα όμως δεν αντέχει άλλη φυγή. Έτσι ο Γιάννης Λέφκης θα παραμείνει στο πόστο του και λίγο πιο ύστερα θα βρεί καινούρια δουλειά στην ΚΕΟ δίπου θα δουλέψει 35 συνεχή χρόνια. ^{Κιό μετά} ~~Με~~ μια σειρά άρθρα του στο “Νέο Άνθρωπο” θ’ αναλύσει σε μεγαλύτερη έκταση κι’ απ’ αφορμή την στυγνή πολιτική της αποικιοκρατίας την συνεδριακή θέση για το ενιαίο αντιϊμπεριαλιστικό μέτωπο. Είχαν συμπαραταχθεί τότε για πρώτη φορά οι Έλληνες και οι Τούρκοι βουλευτές ~~και~~ να ψηφίσουν τον προϋπολογισμό, προκαλώντας έτσι σοβαρή κρίση στην αποικιοκρατία.

Γύρω σ’ αυτή την περίοδο, το 1929, ο Γιάννης Λέφκης θα γράφει και θα κυκλοφορήσει σε λιγοστά, δακτυλογραφημένα αντίτυπα μια σοβαρή μελέτη με τον τίτλο “Οικονομική, κοινωνική και πολιτική κατάσταση στην Κύπρο” που δυστυχώς δεν διασώθηκε. Χάθηκε μέσα στα χρόνια της παρανομίας, όπως ^{και} ~~ολδύληρο~~ το αρχείο της ΚΕ, που κατασχέθηκε από την αποικιοκρατία τον Οκτώβρη του 1931.

Αρχίζει η δεκαετία της Παλμεροκρατίας, χρόνια τρομερά δύσκολα για το Κόμμα, που είναι τώρα πια παράνομο ~~και για τους λιγοστούς Κομμουνιστές~~. Ο Λέφκης ^{θα ενεργοποιήσει} ~~θα~~ ταξίδια πένυα τα περισσότερα εάν λογιέχουν νοσημένον ότι και η δαξεία τα είναι ΚΕΟ εναντίον ιδιότερον προβλεπτικό. Το 1935 ~~ο Γιάννης Λέφκης~~ ^{εάν} ~~ειδίδει~~ την ποιητική του συλλογή “Στεναγμοί και Πόθοι”, που θα χαιρετιστεί σαν μια κατάκτηση της κυπριακής ποίησης, σαν έργο που προμηνύει μια αναγέννηση, σαν μια δαση σε μια Σαχάρα”. Επισημαίνεται ^{εάν} ~~ο~~ αρρενωπός λυρισμός της ποίησης του Λέφκη, η δύναμη του αισθήματος του, η έκταση της απελπισίας και του πόνου, που την διαπερνά, και που οδηγεί στο μίσος, η πρωτογονική αλήθεια, η κραυγή ωδύνης.”

Ο Τεύκρος Ανθίας, πούχε επιστρέψει από την Αθήνα εκείνη την περίοδο με το πάθος του Κομμουνιστή κι’ ήταν μέλος του παράνομου Κόμματος, είχε επισημάνει ^{εάν} ~~την~~ διαύγεια, την ωριμότητα, την φιλοσοφικότητα και το πολύπτυχο της ποίησης του Λέφκη όπως επίσης και το ότι εξέφραζε μια ακριβοπληρωμένη και οδυνηρή πλέρια γνώση της ζωής.”

Θα μπορούσαμε να ~~μιλούμε για ώρες~~ ^{πάρμε κι άλλα} για την λογοτεχνική προ-
σφορά του Γιάννη Λέφκη, που επεκτείνεται και στην μετάφραση ποι-
ητικών κειμένων. Εκεί στο γραφείο του μέσα στις στίβες του χαρτιού,
υπάρχουν τετράδια με ανέκδοτη ποιητική, και άλλη δουλειά. Ανάμεσα
στ' ανέκδοτα είναι ο "Διθύραμβος του ανθρώπου" μια μεγαλόπνοη
ποιητική σύνθεση, όπου προβάλλει η ασάλευτη πίστη του ποιητή προς
το μέλλο, υπάρχουν κείμενα κάτω από τον γενικό τίτλο "Όταν ρίχνα-
με τους σπόρους", κείμενα πάνω σε πνευματικά, καλλιτεχνικά, πολι-
τικά ζητήματα. Εκεί βρίσκονται και δερμάτινες θήκες στο μέγεθος
τετραδίου, όπου προσεκτικά είναι περασμένες μέσα οι σελίδες του
έργου της ζωής του Γιάννη Λέφκη - "Ρίζες", ~~ο τίτλος του~~ γύρω
στις 750 χειρόγραφες σελίδες, φορτισμένες μ' όλα εκείνα τα συγ-
κλονιστικά της δεκαετίας του 1920-30.

Κάτω από τον τίτλο ^{"Ρίζες"} του ποιητή παραθέτει πολύ εύστοχα ~~κατά την~~
~~έποχή μου~~ ένα μικροαπόσπασμα από ποίημα του Ρίτσου. Διαβάζουμε:

"Οι ρίζες βέβαια δεν φαίνονται/όμως το ξέρεις/ σ' αυτές κρα-
τιέται το δέντρο/ Για νασαι δίκαιος/ σκέψου τις ρίζες".

Πρέπει νάμαστε δίκαιοι. Ποτέ δεν πρέπει να ξεχνάμε τις ρίζες
απ' όπου κρατιέται αυτό το μεγάλο κίνημα, αυτό το μεγάλο Κόμμα, με
την 60χρονη ιστορία. ~~Κι' η σημερινή σερνή εκδήλωση έχει αποβεί~~
~~ένα τέτοιο νόημα. Στο πρόσωπο του Γιάννη Λέφκη τιμούμε τις βα-~~
~~θείες ρίζες του. Να ζήσεις και να τα εκατοστήσεις σύντροφε~~
~~Γιάννη Παπαγγέλου Λέφκη.~~